

## EDUKACE DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI V RANÉM A PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

Daniela Škutová

KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. a kol. *Edukace dětí se speciálními potřebami v raném a předškolním věku*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-063-8.

Na sklonku roku 2004 obohatila oblast speciální pedagogiky publikace, na níž se podílel kolektiv autorů Masarykovy Univerzity v Brně. Kniha se orientuje na edukaci dětí s tělesným, sluchovým a zrakovým postižením. Bohužel zde chybí prostor pro problematiku mentálního, a zejména tolik aktuálního kombinovaného postižení.

Studium publikace předpokládá znalost základních poznatků ze speciální pedagogiky, na které navazuje a které rozvíjí. Publikaci nelze chápat jako komplexní pohled na výše uvedenou problematiku, mnohé kapitoly se jednotlivých tematických okruhů dotýkají pouze okrajově; informuje o možném obsahovém zaměření, které je nezbytné doplnit dalším studiem odborné literatury.

Úvodní část knihy je věnována pohledu pediatra na dítě s postižením, což má své logické opodstatnění, neboť u zjištění stávajícího postižení stojí většinou on, pediatr, který je diagnostikuje a hledá další možnosti zlepšení zdravotního stavu dítěte. V této kapitole je věnována pozornost důležitým milníkům psychomotorického vývoje intaktního dítěte do konce 12. měsíce a posouzení vývojové úrovně prostřednictvím vyšetřovacích schémat, škál a testů, dále jsou zde uvedeny některé sledované parametry růstu. Přínosem jsou definice pojmů *porucha, postižení, omezení schopností, handicap* (podle WHO, 1980) umožňující snadnější orientaci v terminologii. Je zde rovněž uvedena komparace terminologie v ČR a v zahraničí. Závěrem autoři zmiňují možnosti péče o děti s postižením, a to jak v rodině, tak v resortech práce a sociálních věcí a zdravotnictví.

Nyní bych se ráda zaměřila na kapitolu zachycující zabezpečení potřeb dětí se zrakovým postižením. První oddíl čtenáře seznamuje se čtyřmi okruhy psychických potřeb na základě interakce jedince s prostředím, podle kterých jsou dále vymezeny druhy psychické deprivace. Tyto potřeby by mohly být doplněny potřebou otevřené budoucnosti, kterou uvádí prof. Zdeněk Matějček ve svých Psychologických esejích. Tuto tematiku dokresluje dopad zrakového postižení na psychiku dítěte. Druhý oddíl zmiňuje diagnostické testy hodnotící zrakové funkce – bohužel je tato část textu velmi stručná, a tím neumožňuje bližší seznámení s jednotlivými testy. Naopak větší prostor je dán oblasti speciálně

pedagogické diagnostiky, která obsahuje konkrétní návody a postupy ke zjišťování úrovně zrakových funkcí. S diagnostikou úzce souvisí reedukace zraku, která na ni navazuje. Zde je zařazena poměrně podrobně zpracovaná zraková stimulace. Autorka zmiňuje jednotlivé etapy a dovednosti od úkolů jednodušších k obtížnějším (z hlediska zrakové stimulace), dále doporučuje velké množství většinou snadno dostupných pomůcek a předkládá důležitá doporučení, rady a nápady. Druhý oddíl po teoretické stránce uceluje text zachycující kompenzaci zraku rozvojem náhradních smyslů. I tato část má charakter nástinu – je nutné ji doplnit praktickými návody dostupnými v odborné literatuře.

Významnou součástí publikace je dle mého názoru seznam a popis činnosti patnácti zařízení (poraden, center a středisek rané péče) na území Prahy a Středočeského kraje, který umožňuje čtenáři získat důležité informace týkající se těchto zařízení (tj. např. kontaktní adresa, rok vzniku, statut organizace, organizační struktura zařízení, financování, charakteristika klientů, tým odborníků, formy služeb, speciální programy, metody, techniky atd.), a tím i přehled o nabídce služeb pro děti s handicapem a jejich rodiče, neboť tato pracoviště mají celorepublikovou působnost.

Není pochyb o tom, že tato kniha rozšíří obzory nejen studentům speciální pedagogiky a speciálním pedagogům v praxi, ale i laické veřejnosti.

Mgr. Daniela Škutová  
Katedra speciální pedagogiky,  
PdF UP v Olomouci, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc